

СВІТОВА ЕКОНОМІКА
ТА МІЖНАРОДНІ
ВІДНОСИНИ

WORLD ECONOMY
AND INTERNATIONAL
RELATIONS

УДК 339.96
JEL Classification F 490

Шевченко Олег
директор Проектного офісу
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна
E-mail: iryna.mazur2017@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНОГО ПІДМЕХАНІЗМУ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Анотація

Вступ. У статті поставлена нагальна проблема у визначенні особливостей побудови і дії контрольного підмеханізму МУЕСЗВО для удосконалення і систематизації законодавчо-нормативного забезпечення і моніторингу енергозбереження.

Методи. Для досягнення поставленої мети використано діалектичний метод пізнання дії економічних законів, системний підхід до вивчення економічних явищ, а також монографічний, абстрактно-логічний, графічний та метод абстрагування. Методологічною основою дослідження слугували теоретико-практичні розробки вчених, нормативно-правове забезпечення з даної проблеми.

Результати. Досліджено контрольний підмеханізм механізму управління енергозбереженням на основі технології надання міжнародної технічної допомоги розвитку, структуровано його за п'ятьма блоками. Здійснено візуалізацію їх функціонування та вивчення взаємодії суб'єктів та об'єктів, що дозволило встановити роль окремих суб'єктів енергозбереження, особливості прийняття, погодження, регламентування й реалізації управлінських рішень.

Перспективи. Подальше дослідження потребує застосування податкових пільг для проектів міжнародної технічної допомоги, яку можна поширити на інші фінансово-економічні інструменти (механізми) стимулювання енергозбереження, оскільки їх застосування потребує інформування Державної фіскальної служби України, що засвідчує необхідність передачі функції моніторингу їх надання та формування реєстру отримувачів Держенергоефективності.

Ключові слова: енергозбереження, контрольний підмеханізм, механізм управління енергозбереженням в системі закладів вищої освіти, міжнародна технічна допомога.

Вступ.

Реформування системи вищої освіти в Україні вимагає перетворення вищих навчальних закладів у «підприємницькі» та «інноваційні університети» [1, с. 45] шляхом оновлення законодавчо-нормативної бази, переорієнтації на цілі сталого розвитку, розвитку наукової та інноваційної діяльності, забезпечення ефективного моніторингу та створення сучасної матеріально-технічної бази [2]. Зазначені напрями передбачають перебудову не тільки організації освітнього процесу у вишах, а й застосування підприємницького підходу до господарювання, що повинно сприяти підвищенню ділової активності, ініціативності, ефективній реалізації інноваційної активності

та здатності швидко приймати й реалізовувати рішення в умовах невизначеності.

Сьогодні ефективність ВНЗ підприємницького типу залежить саме від своєчасності прийняття та реалізації управлінських рішень, зокрема, у сфері енергозбереження, оскільки витрати на енергоресурси становлять вагомий частку у собівартості послуг освітніх установ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В Аналітичній доповіді до Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» зазначається необхідність конвергенції науки, освіти і підприємництва, а державна політика повинна сприяти цьому, стимулюючи розширення можливостей фінансування інноваційних розробок та їх впровадження [3]. При цьому, одним із пріоритетних напрямів є енергозбереження та енергоефективність.

Дослідженню теоретичних і практичних проблем енергозбереження присвячено праці О. Амоші, А. Бауена, К. Гілінгема, М. Гнідого [3], Г. Груби, П. Діяка, Г. Дугінець, Ю. Дзядикевича [4], П. Д'ют, І. Заремби, М. Ковалко [5], М. Кулика [6,7], І. Мазур [8], Й. Мартінсона, В. Микитенко [9], Д. Оуянг, К. Палмера, П. Пірсона, Ж. Річарда, К. Ромамерті, Т. Салашенко, О. Ставицької, О. Суходолі, А. Шидловського [5] та інших. Більшість наукових праць енергозбереження вивчають як процес заощадження енергетичних ресурсів, розглядають формування концепцій впровадження енергозберігаючих технологій в процесі спорудження та реконструкції будівель і споруд або окреслюють окремі аспекти покращення механізмів й інструментів реалізації державної політики енергозбереження в Україні.

Не применшуючи вагомості результатів відомих досліджень, поглибленого вивчення вимагає механізм управління енергозбереженням у системі вищих освітніх закладів, а саме, контрольний підмеханізм, бо організація зазначеного аспекту діяльності ВНЗ характеризується безсистемністю та несистематичністю.

Мета.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей побудови і дії контрольного підмеханізму механізму управління енергозбереженням в системі закладів вищої освіти (МУЕСЗВО) для удосконалення і систематизації законодавчо-нормативного забезпечення і моніторингу енергозбереження.

Методологія дослідження.

При дослідженні використовувались методи теоретичного і творчого осмислення вибраної тематики.

Результати.

Розглянемо контрольний підмеханізм на основі технології надання міжнародної технічної допомоги розвитку, яка може застосовуватися для реалізації проектів з енергозбереження на усіх рівнях. Надання міжнародної технічної допомоги (МТД) відбувається за наступними етапами: 1) залучення МТД (рис. 1), 2) державна реєстрація проектів (програм) МТД (рис. 2), 3) акредитація виконавців МТД (рис. 3), 4) моніторинг МТД (рис. 4), 5) контроль виконання проекту із залученням МТД (рис. 5).

Використання різних технологій та інструментів при реалізації проектів й програм з енергозбереження зумовлює залучення додаткових центральних виконавчих органів до здійснення моніторингу та контролю.

Ініціатором угод щодо надання міжнародної технічної допомоги виступає Міністерство економічного розвитку і торгівлі, що надсилає урядам країн та міжнародним організаціям – донорам звернення і пропозиції щодо її залучення та використання. Мінекономрозвитку координує діяльність із залучення МТД, забезпечення системності її використання шляхом складання стратегічних і

щорічних програм міжнародної технічної допомоги в розрізі пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України.

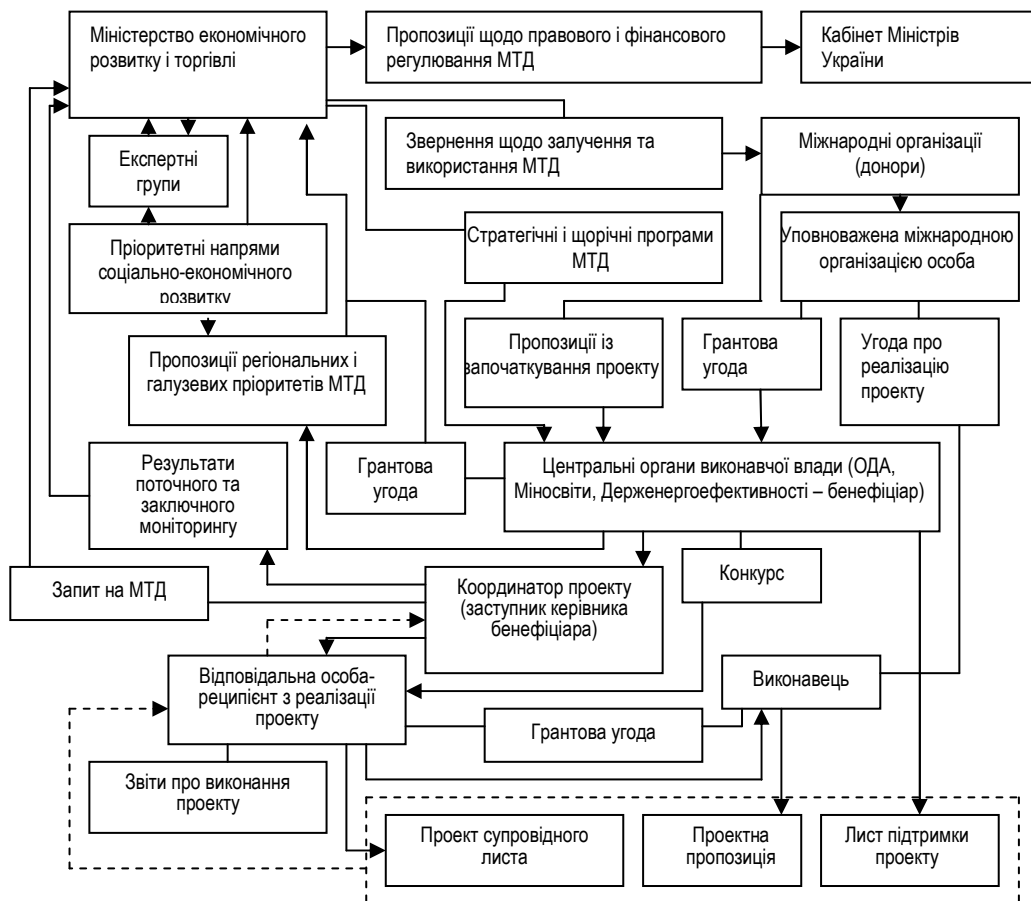

Рис. 1. Блок 1 «Залучення міжнародної технічної допомоги»*

*Джерело: побудовано автором за [4]

Міністерство економічного розвитку і торгівлі забезпечує розробку методичних рекомендацій з підготовки запиту для отримання МТД, веде електронну базу даних щодо допомоги розвитку, нормативно-правову базу технічної допомоги, оприлюднює інформаційно-довідкові матеріали про надання, перелік організацій, що подали заяви на отримання податкових пільг, перелік діючих проектів, що пройшли державну реєстрацію, а разом з Міністерством закордонних справ, Міністерством фінансів, Міністерством юстиції формує пропозиції щодо удосконалення фінансового та правового регулювання залучення МТД.

Водночас, міжнародна технічна допомога надається у вигляді будь-якого майна для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій [4] за міжнародними договорами донорами безоплатно й безповоротно для підтримки України. Узгодження умов взаємодії у процесі залучення та використання МТД здійснюється в процесі розробки і погодження

проекту, який регламентує спільні дії учасників проекту (донорів, виконавців, бенефіціарів, реципієнтів), і необхідний обсяг ресурсного забезпечення для своєчасного й повного досягнення цілей її надання.

В ролі бенефіціара виступають органи центральної виконавчої влади, обласні держадміністрації (ОДА), міністерства, органи Держенергоефективності тощо, які здійснюють реалізацію державної політики у сфері енергозбереження на національному, галузевому рівнях чи у регіоні, де передбачається впровадження проекту (програми), і є зацікавленими у результатах виконання проекту. Вони зобов'язані до першого лютого подати в Мінекономрозвитку пропозиції щодо визначення регіональних і галузевих пріоритетів для залучення міжнародної технічної допомоги, й самі пропозиції із залучення МТД. Останні подаються у формі запитів, які складаються з супровідного листа, проектної пропозиції та листа підтримки. Якщо реципієнтами є міністерства, інші центральні або місцеві органи виконавчої влади, тексти договорів (угод, меморандумів, протоколів) з питань техніко-економічного співробітництва узгоджуються з Мінекономрозвитку.

Виконавцем може бути фізична або юридична особа (резидент або нерезидент), яка згідно угоди в письмовій формі з донором або його представником здійснює реалізацію проекту. Відповідальна особа призначається з числа фізичних осіб реципієнтом чи/та бенефіціаром для організації виконання проекту і забезпечення збору інформації, підготовки звітів про його виконання та їх подання Мінекономрозвитку. В якості донорів виступають країни, їх уряди й уповноважені ними органи, іноземні муніципальні органи чи міжнародні організації, які надають міжнародну технічну допомогу за міжнародними договорами, укладеними Україною. Координатор проекту є уповноваженим заступником керівника бенефіціара забезпечувати нагляд за реалізацією проекту чи програми, підготовку результатів поточного або заключного моніторингу і їх надання Мінекономрозвитку. Реципієнтами МТД виступають фізичні чи юридичні особи резиденти, які отримують згідно проекту міжнародну технічну допомогу.

Експертні групи створюються Мінекономрозвитку для оцінювання, відбору, експертизи і погодження запитів бенефіціарів на реалізацію проектів.

Сторонами грантової угоди виступають донор або виконавець і реципієнт, а сама угода містить умови передачі фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті в рамках проекту чи програми. Грантова угода підлягає реєстрації та погодженню в Мінекономрозвитку.

Проекти і програми, що реалізуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, підлягають обов'язковій державній реєстрації і внесенню до Єдиного реєстру проектів, що реалізуються з використанням міжнародної технічної допомоги (рис. 2).

Підставою для акредитації виконавців проектів та програм виступає їх Державна реєстрація, вона надає право на отримання пільг, привілеїв, імунітетів згідно вітчизняного законодавства та умов міжнародних договорів України.

З метою реєстрації до Мінекономрозвитку в електронному та паперовому вигляді подається донором (уповноваженою ним особою чи реципієнтом) наступний пакет документів:

- 1) клопотання про державну реєстрацію проекту (програми);
- 2) засвідчену донором чи виконавцем копію контракту, сторонами в якому є донор та виконавець, чи тієї його частини, де наведено цілі, завдання проекту (програми), види й обсяги міжнародної технічної допомоги, вартість за кошторисом, строк та етапи реалізації проекту (програми), лист від бенефіціара щодо підтримки і зацікавленості в результатах проекту (програми) та згоду на провадження діяльності за контрактом;

- 3) зацікавлені органи державної влади, реципієнт та донор або уповноважена донором особа надають лист щодо заінтересованості в результатах проекту відповідних органів. Він може містити згоду на провадження діяльності донора, якщо він виступає і виконавцем проекту. Для реєстрації проектів, які фінансуються з коштів Агентства США з міжнародного розвитку, лист від бенефіціара та/або лист органу (органів) державної влади про заінтересованість у результатах проекту не подається;

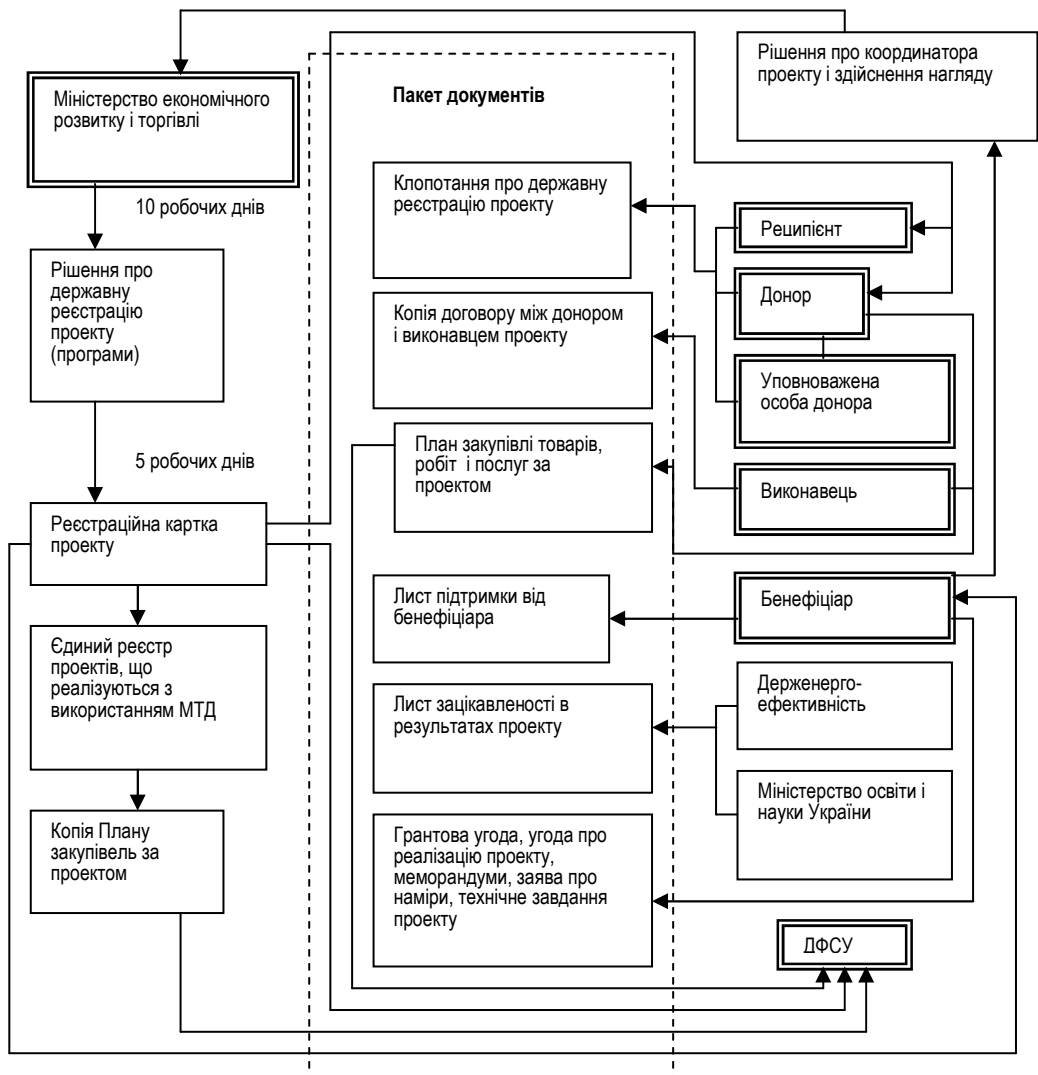

Рис. 2. Блок 2 «Державна реєстрація проекту (програми) міжнародної технічної допомоги»*

*Джерело: побудовано автором за [4].

4) засвідчений донором або виконавцем, погоджений бенефіціаром план придбання товарів, робіт і послуг, які купуються за рахунок коштів МТД. Для проектів із фінансуванням від Агентства США з міжнародного розвитку план закупівлі товарів, робіт і послуг підлягає засвідченню донором і виконавцем;

5) меморандум (заява про наміри, план діяльності, технічне завдання, партнерська угода тощо), який відображає узгодження цілей, завдань, діяльності за проектом між донором чи виконавцем і реципієнтом або бенефіціаром.

Якщо реципієнти утворюються у формі юридичних осіб або обираються за конкурсом в ході реалізації проекту (програми), звернення про реєстрацію подається бенефіціаром і донором.

Реєстраційна картка проекту засвідчує його державну реєстрацію та внесення відомостей до

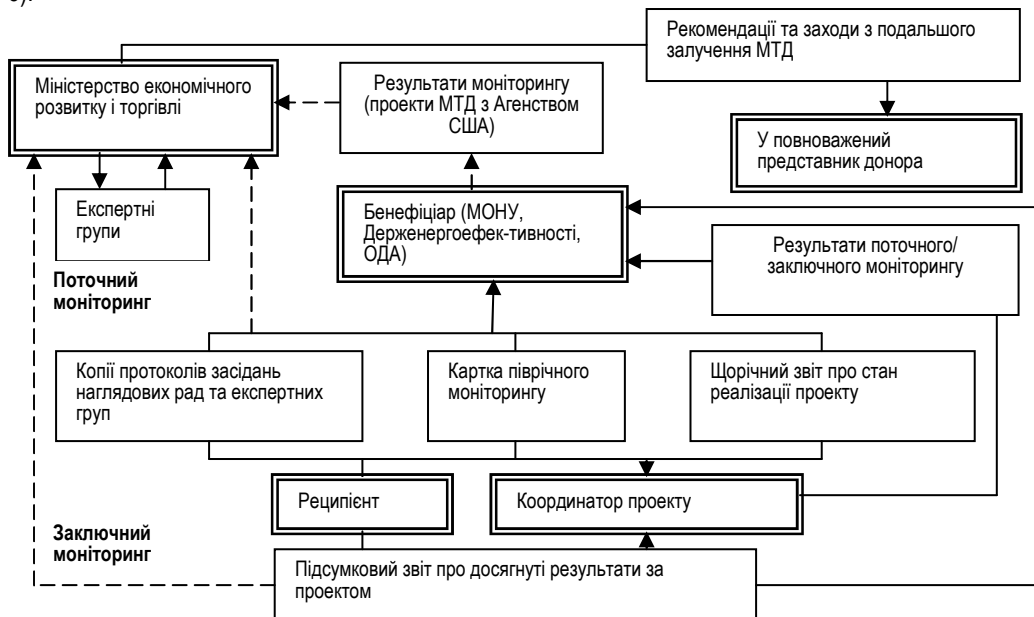
єдиного реєстру проектів, що реалізуються в Україні із залученням ресурсів міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги. Водночас, план закупівель згідно проекту розміщується на офіційному сайті Мінекономрозвитку. Мінекономрозвитку надсилає копію реєстраційної картки проекту бенефіціару, який протягом місяця зобов'язаний ухвалити рішення щодо організації нагляду за його реалізацією та призначення координатора, про що повідомляється Мінекономрозвитку через надсилання копії рішення.

За програмами у партнерстві з Агентством США з міжнародного розвитку бенефіціар не визначається, про що робиться запис у Єдиному реєстрі. За умови зміни донора, виконавців, реципієнтів, бенефіціара, назви, цілей, змісту, кошторисної вартості, строків виконання проекту проект чи програма підлягають обов'язковій перереєстрації.

Рішення про анулювання державної реєстрації проекту із залучення МТД ухвалюється при відмові донорів, виконавців або реципієнтів від його реалізації чи нездатності реципієнта ліквідувати допущене нецільове використання міжнародної технічної допомоги або неспроможність виконавця виправити неналежну реалізацію проекту згідно встановлених бенефіціаром строків.

За умови виникнення права на податкові пільги за вітчизняним законодавством чи міжнародними договорами України Мінекономрозвитку надає протягом п'яти робочих днів з часу реєстрації проекту до Державної фіскальної служби України (ДФСУ) копію реєстраційної картки проекту й план закупівлі в електронній та паперовій формах для інформування про можливість виникнення податкових пільг за заявою виконавця чи реципієнта при реалізації проекту. Щоквартально регулятором подається інформація про державну реєстрацію, перереєстрацію або анулювання рішень щодо реєстрації проектів до ДФСУ.

Суб'єктами моніторингу виступають Мінекономрозвитку з бенефіціаром й уповноважені представники донора (за їх згодою) під час реалізації проекту чи програми через здійснення поточного моніторингу і на завершальному етапі реалізації за рахунок заключного моніторингу (рис. 3).

--- якщо реципієнтом є юридична особа або програма виконується при фінансуванні Агенством США з міжнародного розвитку.

Рис. 3. Блок 3 «Моніторинг проектів і програм»*

*Джерело: побудовано автором за [4].

У листі-зверненні для акредитації виконавця вказуються реквізити юридичної особи-нерезидента в Україні, телефон і факс, ім'я, прізвище, посада офіційного його представника і списки українського та іноземного персоналу в Україні. Після прийняття рішення про акредитацію надається свідоцтво про акредитацію виконавця заявнику, що є підставою для звернення щодо виготовлення спеціальних печаток і штампів виконавця та відкриття спеціальних банківських рахунків, відомості про які включаються до Державного реєстру банків та їх використовують в процесі реалізації проекту.

Поточний моніторинг здійснюється бенефіціаром на підставі карток піврічного моніторингу проекту, які подаються реципієнтом до 10 числа наступного місяця; копій протоколів засідань наглядових рад та експертних груп, якщо їх створення передбачене проектом чи програмою; щорічних звітів про реалізацію проекту, які надаються до першого лютого наступного року.

При реалізації проектів за умови фінансування Агентством США з міжнародного розвитку вказані документи передаються для моніторингу реципієнтом до Мінекономрозвитку, як і у випадку утворення реципієнта у формі юридичної особи чи обрання на конкурсних засадах, коли вони передаються бенефіціаром.

Заключний моніторинг полягає у наданні реципієнтом бенефіціарові підсумкового звіту про отримані результати щодо визначених на початку реалізації проекту критеріїв у встановленій формі.

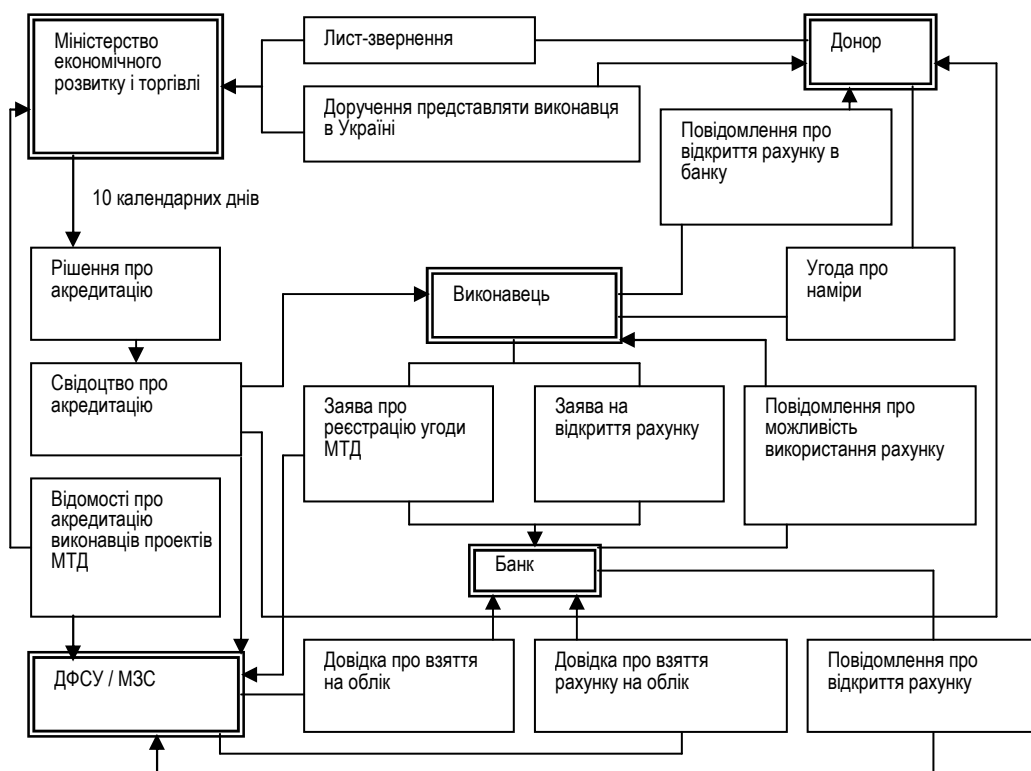

Рис. 4. Блок 4 «Акредитація виконавців нерезидентів»*

*Джерело: побудовано автором за [4]

Якщо реципієнтом виступає юридична особа, створена чи обрана за конкурсом, як і при участі у фінансуванні Агентства США з міжнародного розвитку, бенефіціар чи реципієнт надають документи до Мінекономрозвитку. За результатами їх розгляду готуються висновки, рекомендації та розробляються заходи із удосконалення залучення й використання міжнародної технічної допомоги. Відмова у наданні документів для моніторингу в Мінекономрозвитку веде до визнання незадовільною реалізацію проектів.

Акредитація виконавців, якими виступають юридичні особи-нерезиденти, здійснюється Мінекономрозвитку на основі наданих донором чи особою, уповноваженою його представляти, листа-звернення та доручення представляти виконавця в Україні (рис. 4).

Копії свідоцтв про акредитацію виконавців проектів міжнародної технічної допомоги щоквартально передаються Мінекономрозвитку до Міністерства закордонних справ та Державної фіскальної служби України.

Акредитація не проводиться якщо надані документи не відповідають вимогам чинного законодавства або через недостовірність інформації в них. Підставами для прийняття рішення про анулювання акредитації є офіційне звернення виконавця, припинення контракту на виконання проекту або припинення чи скасування державної реєстрації проекту.

Реципієнт при реалізації проекту забезпечує цільове використання міжнародної технічної допомоги, облік матеріальних цінностей та використання коштів, своєчасне оприлюднення інформації про надходження та використання МТД, укладення і виконання грантової угоди (рис. 5).

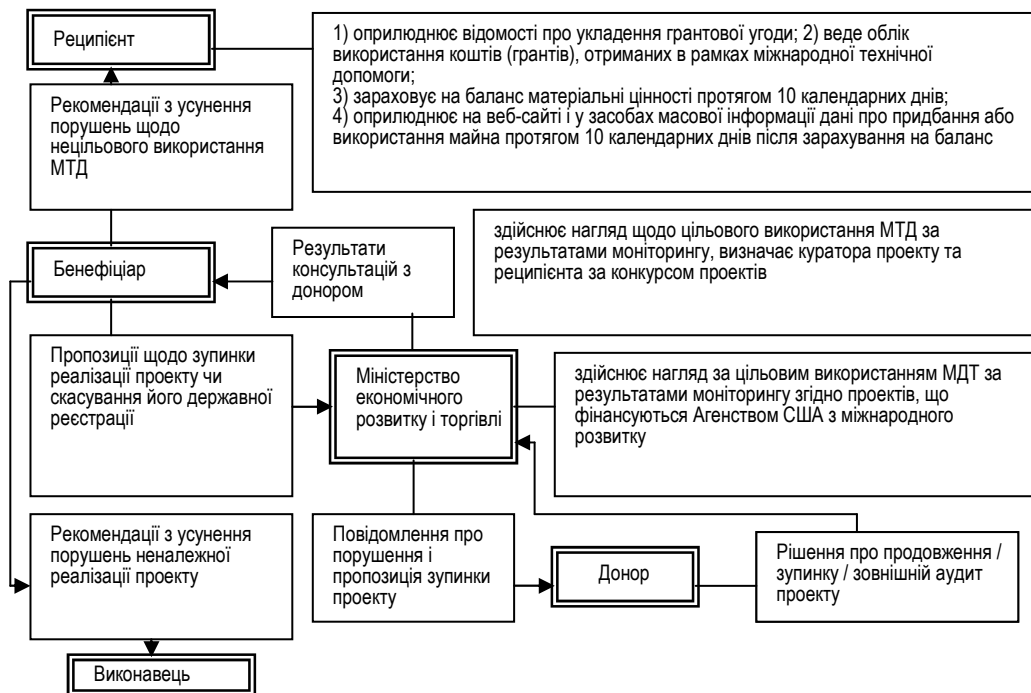

Рис. 5. Блок 5 «Контроль використання міжнародної технічної допомоги»*
*Джерело: побудовано автором за [4].

Бенефіціар за інформацією про результати моніторингу наглядає за цільовим використанням міжнародної технічної допомоги, в проектах з фінансуванням від Агентства США з міжнародного розвитку – цю функцію виконує Мінекономрозвитку.

За результатами поточного та заключного моніторингу бенефіціар може вимагати від реципієнта усунення порушень щодо нецільового використання МТД, а від виконавця – внаслідок неналежної реалізації проекту, встановлює термін для їх ліквідації та здійснює контроль своєчасності і повноти вжитих заходів. Якщо порушення своєчасно і в повному обсязі не ліквідовано, бенефіціар звертається до Мінекономрозвитку з пропозицією призупинити реалізацію проекту до виправлення реципієнтом і виконавцем виявлених ним зловживань, а за неспроможності останніх усунути порушення – із зверненням щодо анулювання державної реєстрації проекту шляхом скасування рішення та припинення реалізації програми.

Про звернення бенефіціара та неефективність вжитих заходів Мінекономрозвитку інформує донорів і порушує перед ними питання щодо зупинення реалізації проекту до виправлення реципієнтами чи виконавцем виявлених порушень або щодо анулювання рішення про державну реєстрацію проекту та припинення проекту. А бенефіціара – про результати консультацій з донорами.

Застосування пільг, передбачених міжнародними договорами України для МТД та вітчизняним законодавством здійснюється на підставі державної реєстрації програми чи проекту із залученням МТД, на основі надсилання Мінекономрозвитку у п'ятиденний строк до ДФС копії реєстраційної картки проекту та плану закупівель в електронній і паперовій формах для повідомлення про виникнення права на податкові пільги. Мінекономрозвитку повідомляє про будь-які зміни щодо перереєстрації та анулювання державної реєстрації проекту ДФСУ та ДМС (рис. 6).

Виконавець для отримання податкових пільг щомісяця до 20 числа складає та подає інформаційне підтвердження в письмовому й електронному вигляді органу Державної фіскальної служби України, в якому перебуває на обліку як платник податків, та копії інформаційного підтвердження згідно встановленої форми – до Мінекономрозвитку.

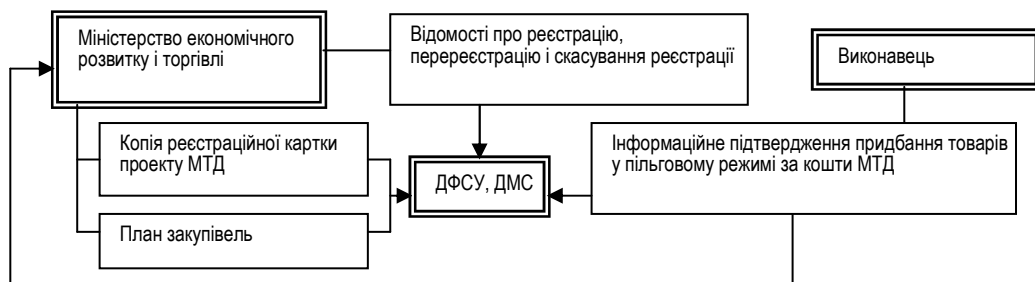

Рис. 6. Схема застосування податкових пільг для проектів міжнародної технічної допомоги*

*Джерело: побудовано автором за [4].

Висновки і перспективи.

За результатами дослідження контрольного підмеханізму МУЕСЗВО на основі технології надання міжнародної технічної допомоги розвитку виділено п'ять блоків: 1) блок 1 – «залучення міжнародної технічної допомоги»; блок 2 – «державна реєстрація проекту (програми) міжнародної технічної допомоги»; блок 3 – «моніторинг проектів і програм»; блок 4 – «акредитація виконавців нерезидентів»; блок 5 – «контроль використання міжнародної технічної допомоги». В їх розрізі проведено візуалізацію функціонування та вивчення взаємодії суб'єктів та об'єктів, що дозволило встановити роль окремих суб'єктів енергозбереження, особливості прийняття, погодження, регламентування й реалізації управлінських рішень.

Підтверджено відповідність проведеної структуризації контрольному підмеханізму, який реалізується Держенергоефективністю в процесі виконання основних завдань та функцій, що дозволяє його поширити на зазначену технологію шляхом передачі Держенергоефективності

повноважень з реєстрації, моніторингу та формування інформаційного забезпечення щодо реалізації усіх проектів із залученням міжнародної технічної допомоги у сфері енергозбереження та систематизувати законодавчо-нормативне забезпечення енергозбереження.

Схема застосування податкових пільг для проектів міжнародної технічної допомоги може бути поширена на інші фінансово-економічні інструменти (механізми) стимулювання енергозбереження, оскільки їх застосування потребує інформування Державної фіскальної служби України, що засвідчує необхідність передачі функції моніторингу їх надання та формування реєстру отримувачів Держенергоефективності.

Список використаних джерел

1. Економічні та соціальні аспекти ефективного розвитку вищої школи ; за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д.е.н., проф. І. М. Грищенка. Київ, 2015. 480 с.
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від № 344/2013 від 25.06.2013. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/page>.
3. Гнідий М. В., Маляренко О.Є. Методологія визначення теоретичного потенціалу енергозбереження на різних рівнях управління економікою. *Проблеми загальної енергетики*. 2007. № 15. С. 17–22.
4. Дзядикевич Ю.В., Буряк М.В., Розум Р.І. Енергетичний менеджмент. Тернопіль, 2010. 295 с.
5. Енергетична безпека України: чинники впливу, тенденції розвитку ; за ред. Ковалка М. П., Шидловського А. К. Кухаря В. П. Київ, 1998. 160 с.
6. Кулик М. М., Гнідий М.В., Білодід В.Д. Основи політики підвищення енергетичної ефективності та головні заходи з енергозбереження в економіці України. *Проблеми загальної енергетики*. 2007. № 15. С. 7–17.
7. Кулик М. М., Дубовський С.В. Основні напрямки та пріоритетні заходи зі зменшення обсягів використання природного газу в економіці і соціальній сфері України. *Проблеми загальної енергетики*. 2009. № 19. Режим доступу: www.ieenergy.kiev.ua
8. Мазур І.М. Організаційно-правові засади механізму енергозбереження. Сборник научных трудов Sword : Межд. науч.-практ. конференция «Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2011» 20 – 27 декабря, 2011 г. Одеса, 2011. С. 90 – 94.
9. Микитенко В.В. На чому базується енергетична безпека держави. *Вісник НАН України*. 2005. № 3. С.41-47.
10. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році: Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. Київ, 2015. 684 с.
11. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова КМУ від 15 лютого 2002 р. № 153. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF/page>.

Статтю отримано: 24.07.2017 / Рецензування 21.08.2017 / Прийнято до друку: 5.09.2017

Oleh Shevchenko

Director

Project Office

Kyiv National University of Technologies and Design

Kyiv, Ukraine

E-mail: iryana.mazur2017@gmail.com

PECULIARITIES OF THE IMPLEMENTATION OF THE CONTROL SUB-MECHANISM ON THE BASIS OF THE TECHNOLOGY OF PROVIDING INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE

Abstract

Introduction. The urgent problem in determining the peculiarities of the construction and operation of the control sub-mechanism of MMESiHE for the improvement and systematization of legislative and regulatory support and monitoring of energy conservation are presented in the article.

Methods. The dialectical method of knowing the effect of economic laws, a systematic approach to the study of

economic phenomena, as well as a monographic, abstract and logical, graphical and abstract methods are used to achieve this goal. The theoretical and practical developments of scientists, legal and regulatory support for this problem are the methodological basis of the research.

Results. The control sub-mechanism of the mechanism of energy saving management on the basis of the technology of international technical assistance development is investigated, structured for five blocks. The visualization of their functioning and the study of the interaction of subjects and objects that allowed to establish the role of individual subjects of energy saving, especially the adoption, approval, regulation and implementation of management decisions.

Discussion. Further research will require the application of tax incentives for international technical assistance projects that can be extended to other financial and economic instruments (mechanisms) for promoting energy saving, since their application requires informing the State fiscal service of Ukraine, which confirms the necessity of transferring the monitoring function of their provision and creating a register of recipients of State Energy Efficiency.

Keywords: energy saving, control sub-mechanism, mechanism of energy conservation management in the system of institutions of higher education, international technical assistance.

References

1. Hryshchenko, I.M. (Ed.). (2015). *Ekonomichni ta sotsialni aspekty efektyvnoho rozvytku vyshchoi shkoly* [Economic and social aspects of the effective development of higher education]. Kyiv, Ukraine : «Pedagogichna dumka».
2. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Natsionalnu stratehiiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku : pryinyatiy 25.06.2013 № 344/2013. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/page>.
3. Hnidy, M.V., & Maliarenko, O.Ye. (2007). Metodolohiia vyznachennia teoretychnoho potentsialu enerhozberezhennia na riznykh rivniakh upravlinnia ekonomikoiu [Methodological determination of the theoretical potential of energy conservation at different levels of economy management]. *Problems of general energy*, 15, 17–22.
4. Dziadykevych, Yu.V. Buriak, M.V., & Rozum, R.I. (2010). *Enerhetychny menedzhment* [Energy management]. Ternopil, Ukraine: Ekonomichna dumka.
5. Kovalko, M.P., Shydlovskiy, A.K., & Kukhar, V.P. (Eds.). *Enerhetychna bezpeka Ukrainy: chynnyky vplyvu, tendentsii rozvytku* [Energy Security of Ukraine: Impact Factors, Development Trends]. Kyiv, Ukraine: NANU, AT "Enerhozberezhennia".
6. Kulyk, M.M., Hnidy, M.V., & Bilodid, V.D. (2007). Osnovy polityky pidvyshchennia enerhetychnoi efektyvnosti ta holovni zakhody z enerhozberezhennia v ekonomitsi Ukrainy [Main principles of energy efficiency enhancement and main energy saving measures in the economy of Ukraine]. *Problems of general energy*, 15, 7–17.
7. Kulyk, M.M., & Dubovskiy, S.V. (2009). Osnovni napriamy ta prioryetni zakhody zi zmnshennia obsiahiv vykorystannia pryrodnoho hazu v ekonomitsi i sotsialnii sferi Ukrainy [The main directions and priority measures to reduce the use of natural gas in the economy and social sphere of Ukraine]. *Problems of general energy*, 19. Retrieved from www.ienergy.kiev.ua.
8. Mazur, I.M. (2011). *Organizational and legal bases of the mechanism of energy conservation*. Materials of international scientific and practical. Conference. 2011. Collection of scientific papers Sworld. Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education. Odesa (Ukraine), 90 – 94.
9. Mykytenko, V.V. (2005). *Na chomu bazuietsia enerhetychna bezpeka derzhavy* [What is the energy security of the state based on]. *Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 3, 41-47.
10. Analitichna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche Ukrainy v 2015 rotsi : 2015, Kyiv, Ukraine : NISD.
11. Postanova KMU Pro stvorennia yedynoi systemy zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy : vid 15 liutoho 2002 roku, № 153. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF/page>.

Received: 07.24.2017 / Review 08.21.2017 / Accepted 09.5.2017

